Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויך דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם ערשיינען דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט אלט-גאססע נומ׳ 1, וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייטאל וועכענטליך: מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג. אונד קאסטעט פיר עסטערייך-אונגארן גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר., האלביעהריג 5 " ", פירטעליעהריג 2 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.

פירס אויסלאנד גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר., האלביעהריג 5 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו., פירטעליעהריג 2 " 75 " .

Nr. 19. איילפטער יאהרגאנג | פעסט, מיטטוואך יט שבט ה׳תר״לט | Pest, den 12 Feber 1879.

דער רוסיש-טירקישע פריעדענס-פערטראג.

וויא וויר אין פאריגער נוממער בערייטס קורץ ערוועהנט האבען, איזט צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא אין דען לעטצטען טאגען איין פריעדענס-פערטראג צו שטאנדע געקאממען. — עס איזט זעלבסט-פערשטענדליך, דאס ביא דיעזעם פריעדענס-שלוס אויך דיא בעשטיממונגען דעס בערלינער פערטראגעס דיא פאללסטע בעאכטונג געפינדען. עס האנדעלטע זיך ביים גאנצען אלזא נור אום יענע שטרייט-פונקטע צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא, וועלכע אויף דעם בערלינער קאנגרעס ניכט ענטשיעדען ווארדען. — איבער דיעזע שטרייט-פונקטע ענטהיעלט וואהל דער צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא גלייך נאך דעם פאללע פאן פלעווינא אבגעשלאססענע פערטראג פאן סאן שטעפאנא גענויע בעשטיממונגען. נאבדעם יעדאך דער סאן שטעפאנא-פערטראג זייטענס דעם בערלינער קאנגרעסעס קיינע אנערקעננונג געפינדען, זא שפראכען עס דיא פערטרעטער דער אייראפעאישען גראססמעכטע אויף דעם בערלינער קאנגרעססע אויס, דאס בעטרעפפס דער אין רעדע שטעהענדען שטרייט-פונקטע צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא נייע פעראיינבארונגען שטאטטפינדען מאגען.

וויא דער "פאליטישען קארעספאנדענץ", (דעם אמטס-בלאטטע דעם גראפען אנדראשי) פאם 9-טען דיעזעס אויס קאנסטאנטינאפעל געמעלדעט ווירד, ענטהאלט דער צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא צו שטאנדע געקאממענע פריעדענס-שלוס פאלגענדע הויפט-פונקטע:

"1) דיא טירקייא פערפפליכטעט זיך, אן רוסלאנד אלס קריעגס-ענטשעדיגונג דיא סוממע פאן 802,500,000 פראנקס צו צאהלען. אין וועלכער וועיזע דיעזע קריעגס-ענטשעדיגונג געלייסטעט ווערדען זאלל, דאריבער ווערדען ערסט נאכטרעגליך נייע פעראיינבארונגען צו טרעפפען זיין. — 2) דען אין דער טירקייא וואהנענדען רוסען, וועלכע דורך דען רוסיש-טירקישען קריעג אן איהרעם פערמאגען געשעדיגט ווארדען, מוס דיא טירקישע רעגיערונג איינען בעטראג פאן 26,500,000 פראנקס בעצאהלען. דיעזע דירפען יעדאך מיט איהרען פארדערונגען ניכט זאגלייך, זאנדערן ערסט נאך פערליף איינעס יאהרעס אויפטרעטען. — 3) דיא טירקייא מוס אויך דיא קאסטען פיר דיא פערפפלעגונג דער געפאנגענען טירקישען סאלדאטען אין רוסלאנד בעצאהלען, דאך ניכט אויף איינמאל, זאנדערן אין 21 טהייל-צאהלונגען. — 4) דיא מאהאממעדאנישען בעוואהנער אין יענען טהיילען דער אזיאטישען טירקייא, וועלכע אן רוסלאנד אבגעטרעטען ווארדען, האבען דאס רעכט, איהר גרונד-איינענטהום צו פערקויפען אונד בינען דריא יאהרען אויסצוואנדערן. — 5) פיר אללע פערגעהונגען דער טירקישען אדער בולגארישען בעפאלקערונג ביז צום צושטאנדעקאממען דיעזעס פריעדענס-שלוססעס ווירד זייטענס דער ביידערזייטיגען רעגיערונגען רוסלאנדס אונד דער טירקייא דיא פאללסטע בעגנאדיגונג (אללגעמיינע אמנעסטיע) צוגעזיכערט. — 6) נאך דער ראטיפיקאציאן (בעשטעטיגונג) דיעזעס פריעדענס-שלוססעס דורך דען רוסישען קאיזער אונד דען סולטאן בעגיננען דיא רוסישען ארמעען זאגלייך מיט דעם פערלאססען דעס טירקישען געביעטעס, וועלכעס בינען 35 טאגען פאללענדעט זיין מוס." —

מאן ברויכט דיעזע פונקטע נור אבערפלעכליך צו בעטראכטען, אום צו זעהען, דאס זעלבע פיר דיא טירקייא האכסט אונגינסטיג זינד. פאר אללעם ווירד דיא טירקייא ניע אים שטאנדע זיין, דיא אבען אנגעגעבענע גראסע קריעגס-ענטשעדיגונגס-סוממע אן רוסלאנד אבצוטראגען. דיא טירקייא ווירד אלזא איינע עוויגע שולדנערין רוסלאנדס בלייבען, וואדורך דיא רוסישע רעגיערונג דיא בעסטע אויסרעדע האבען דירפטע, זיך נאך בעליעבען אין דיא אינגערען אנגעלעגענהייטען דער טירקייא היניינצומענגען.

זעהר דריקענד אונד שמאכפאלל איזט פיר דיא טירקייא אויך דער צווייטע פונקט, דען רוסישען בעוואהנערן איהרעס געביעטעס פיר דען ערליטטענען שאדען וועהרענד דעס קריעגעס איינע בעדייטענדע סוממע צו צאהלען, וועהרענד דיא ארמע טירקישע בעפאלקערונג קיינען שאדען-ערזאטץ ערהאלט, אונד איבערדיעס גראסע שטייערן ווירד צאהלען מיססען, אום יענע רוסישען בעוואהנער דער טירקייא צו ענטשעדיגען! אונד ערסט דיא קאסטען פיר דיא פערפפלעגונג דער געפאנגענען טירקישען סאלדאטען אין רוסלאנד! דא ווארדע גאר קיינע בעשטיממטע סוממע פעסטגעשטעללט. וואהרשיינליך זאללטען דיעזע פערפפלעגונגס-קאסטען ערסט "בערעכנעט" ווערדען! מאן קאנן זיך איינע זאלכע "רוסישע רעכנונג" לייכט פארשטעללען פיר דען הונגער, דען דיא אונגליקליכען געפאנגענען טירקישען סאלדאטען אין רוסלאנד צו ליידען האטטען! איבערדיעס ווירד אויך ניכט בעשטיממט, ביז צו וועלכער צייט דיעזע פערפפלעגונגס-קאסטען בערעכנעט ווערדען זאללען! רוסלאנד העטטע יא גלייך נאך דעם פריעדענס-שלוססע פאן סאן שטעפאנא דיא טירקישען סאלדאטען אין איהרע היימאטה ענטלאססען זאללען. ווענן עס דיעס, אום יעדען ווידערשטאנד דער טירקייא צו ברעכען, דענגאך ניכט געטהאן, זא איזט עס געוויס איין געוואלטיגעס אונרעכט, פיר דיעזע צייט, נעמליך זייט דעם אבשלוססע דעס פריעדענס-פערטראגעס פאן סאן שטעפאנא ביז היינטע, אויך נאך פערפפלעגונגס-קאסטען צו פארדערן! —

נור דאס "גוטע געשעפט", וועלכעס רוסלאנד דורך דיעזען פריעדענס-שלוס אפפענבאר געמאכט האט, לאסט עס בעגרייפליך ערשיינען, דאס מאן זיך רוסישערזייטס זא זעהר בעאיילט האט, מיט דער ריימונג אדריאנאפעלס זאגלייך נאך אונטערצייכנונג דעס פריעדענס-שלוססעס צו בעגיננען, אבגלייך מאן זיך היעצו יא פאללע 35 טאגע צייט העטטע לאססען קאננען. רוסלאנד וויללל עבען, דאס דער "געשריעבענע" פריעדענס-שלוס, דער איהם זא פיעלע פארטהיילע זיכערט, זא באלד אלס נור מאגליך צור פאללען אויספיהרונג געלאנגע. —

פיר אונס איזט דיעזער רוסיש-טירקישע פריעדענס-שלוס פאן זעהר גראסער וויכטיגקייט. וויא עס אללגעמיין הייסט, זאללען יא אונזערע ארמעען מיט בעגינן דעם פריה-יאהרעס ביז נאווי-באזאר פארדרינגען. אונצעהליגעמאל היעס עס בערייטס, דאס גראף אנדראשי מיט דער טירקישען רעגיערונג וועגען דער בעזעטצונג פאן נאווי-באזאר איינען פריעדענס-שלוס אנשטרעבע, וועלכע הינדערניססע דא אבוואלטען, דאס דיעזער פריעדענס-שלוס נאך איממער ניכט צו שטאנדע קאממען קאננטע — דאס איזט אונבעקאנט. זא פיעל נור איזט געוויס, דאס גאנץ אונגארן פיר דען אבשלוס איינעס פריעדענס-פערטראגעס מיט דער טירקייא וועגען דער בעזעטצונג נאווי-באזארס איינשטיממיג איינגעשטאנדען. מאן האט ביא דער בעזעטצונג פאן באסניען דיא ביטטערע ערפאהרונג געמאכט, דאס אויך דיא עראבערונג איינער קליינען פראווינץ מיט גראסען אפפערן אן קריעגס-קאסטען אונד מענשען-לעבען פערבונדען איזט. העטטע מאן בעציגליך דער בעזעטצונג באסניענס פריהער מיט דער טירקייא איינען פערטראג אבגעשלאססען, דא ווירדע מאן באסניען פיעללייכט אהנע קאנאנען-שוס בעזעטצט האבען! דער פעהלער אלזא, וועלכער בעציגליך דער בעזעטצונג באסניענס שאן געמאכט אונד זעהר טהייער בעצאהלט ווארדע, זאללטע וואהל הינזיכטליך נאווי-באזארס ניכט ווידערהאלט ווערדען! דאנן איזט נאך איינעס ניכט צו פערגעססען. ביא דער בעזעטצונג באסניענס איזט אונס דיא טירקייא וואהל ניכט צור זייטע געשטאנדען, אללײן זיא אונטערנאהם אויך ניכטס געגען אונס. זיא זייפצטע דאמאלס נאך צו שטארק אונטער דעם רוסישען דריקע, אום עס וואגען צו דירפען, אונס ענטגעגענצוטרעטען, וויל וויר אייגענטליך איין שטיק איהרעס געביעטעס בעזעטצטען! וויר האטטען אלזא ביא דער בעזעטצונג באסניענס נור צו בעדויערן, דאס אונס היעביא דיא טירקישע אונטערשטיטצונג ניכט צור פערפיגונג געשטאנדען! אנדערס יעדאך היינטע. דער פריעדענס-שלוס צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא איזט נוממעהר טהאטזאכע. דיא ריימונג דעם טירקישען געביעטעס דורך דיא רוסען האט זאגאר טהיילווייזע בערייטס בעגאנגען אונד דירפטע אין גאנץ קורצער צייט צו ענדע געפיהרט זיין. דיא טירקייא אטהמעט פארלייפיג פרייער אויף, אינדעם זיא דען רוסישען דריק דאך ענדליך פאן זיך אבגעוועלצט. עס פראגט זיך אלזא: וועלכע האלטונג ווירד דיא טירקייא יעטצט איינגעהמען, ווענן אונזערע מאנארכיע אהנע איהרע איינווילליגונג אן דיא בעזעטצונג נאווי-באזארס שרייטען זאללטע? ווירד זיא עס שטיללשווייגענד צוזעהען, דאס עסטערייך-אונגארן, וועלכעס זיך בערייטס אין באסניען אונד דער הערצעגאווינא פעסטגעזעטצט, אויך נאך אויף נאווי-באזאר זיינע האנד לעגע? האבען וויר דא ניכט מיט רעכט צו פירכטען, דאס דיא טירקייא, דיא דאך דאס רעכט האט, איהר געביעט נאך קרעפטען צו פערטהיידיגען — אונס מיט דען וואפפען אין דער האנד ענטגעגענטרעטען ווערדע? שטעהען וויר ניכט דער געפאהר געגענאיבער, דאס דיא בעזעטצונג נאווי-באזארס זיך צו איינעם בלוטיגען עסטערייך-אונגאריש-טירקישען קריעגע ענטוויקעלן קאננטע? נאך מעהר! איזט עס ניכט מאגליך, דאס רוסלאנד אויך דעסהאלב מיט דער צושטאנדע-ברינגונג איינעס פריעדענס-שלוססעס צווישען זיך אונד דער טירקייא זיך זא זעהר בעאיילט האט, דאמיט דיא טירקייא פרייע האנד געגען אונזערע מאנארכיע געווינגע, ווענן וויר אן דיא בעזעטצונג נאווי-באזארס שרייטען? ביזהער איזט עס רוסלאנד געלונגען, דיא טירקייא אין זעהר עמפפינדליכער וועיזע צו שוועכען. — איזט עס אבער ניכט מאגליך, דאס רוסלאנד יעטצט קיינען הייסערן וואונש האבע, אלס אונזערע מאנארכיע דאדורך צו שוועכען, אינדעם עס אונס אין איינען קריעג געגען דיא טירקייא צו פערוויקעלן זוכט? —

אללע דיעזע פראגען ליעגען אויף דער האנד. עס אונטערליעגט קיינעם צווייפעל, דאס אנדראשי

אייפקלערונגען געבען מאָגען; דא נור דורך איינע גענויע ערקעננונג דער נאטור דיעזער קראנקהייט איינע פערשלעפפונג דערזעלבען פערהיטעט ווערדען קאָננע. פערנער ווירד עס יא אין דיעזעם פאללע מאָגליך זיין, אייך אין רוסלאנד זעלבסט דיא געפעהרליכע קראנקהייט עהער צו אונטערדריקען. —

* (**איין בולגאריש-סערביש-יידישער שווינדלער.**) דעם „פעסטער ללאָיד" ווירד אויס טאפיאָ-ביטשקא פאָלגענדעס בעריכטעט: היער וואורדע דיעזער טאגע איין יודע, נאמענס איזאק לאזאר פערהאפטעט. דערזעלבע גיבט אן, נאך ניש צושטענדיג צו זיין, וועלכעס בעקאננטליך פריהער צו נאָרד-בולגאריען געהאָרטע, נונמעהר יעדאָך דעם פירסטענטהומע סערביען איינפערלייבט איזט. ער צייגטע איין שטיק פערגאמענט פאָר, דאס מיט אראבישען בוכשטאבען בעשריעבען וואר, אונד בעהויפטעטע: עס זייא דיעס איין דאָקטאָר-דיפלאָם. — איבערדיעס זאגטע ער, דאס ער אייך פאָן דער פעסטער אוניווערזיטעט איין דאָקטאָר-דיפלאָם ערהאלטען האבע, וועלכעס אבער ביים טירקישען קאָנזול אין פעסט איזט, וואָ אייך זיינע זאָנסטיגען שריפטען זיך בעפינדען. דיעזער פאלשע דאָקטאָר לאָקטע בעדייטענדע געלד-סוממען פאָן לאהמען, טויבען, שטוממען אונד בלינדען אויס, דענען ער פערשפראָכען, זיא גרינדליך צו היילען. דאס ערוועהנטע „אראבישע דאָקטאָר-דיפלאָם" וואורדע דעם שווינדלער אבגענאָממען אונד אן דען טירקישען קאָנזול אין פעסט איינגעזענדעט. דיעזער ערקלערטע יעדאָך פאָלגענדעס: דיא שריפט אויף דיעזעם פערגאמענטע איזט וואָהל אראביש, דאָך איזט דיא שפראכע דיא כאלדעאישע. איבריגענס איזט דאס גאנצע קיין דאָקטאָר-דיפלאָם, זאָנדערן איינע רעליגיאָזע שריפט, איין כאלדעאישעס געבעט ענטהאלטענד. גלייכצייטיג ערקלערטע דער קאָנזול, דאס אין ניש ניע איינע אוניווערזיטעט עקסיסטירט, אונד דאס דארט קיינע אנשטאלט בערעכטיגט איזט, איין דאָקטאָר-דיפלאָם אויסצושטעללען. פערנער ערקלערטע דער קאָנזול, דאס דער ערוועהנטע איזאק לאזאר בייא איהם קיין דיפלאָם אונד קיינע זאָנסטיגען שריפטען הינטערלעגט האבע. — דא עס זיך אויף דיעזע ווייזע הערויסגעשטעללט, דאס איזאק לאזער איין שווינדלער אונד בעטריגער זייא, וואורדע דערזעלבע דעם קאָניגליכען בעצירקס-געריכטע אין נאָדי-קאטא איבערגעבען.

(בלאטט-פערשפעטיגונג.) וועגען איינעס אונפאללעס אין דער דרוקעריי, אינדעם געראדע ביים איינהעבען דעם זאטצעס דיעזעס בלאטטעס אין דיא מאשינע — דיא צוזאממענגעזעצטען שריפטען אויסאיינאנדערגעפאללען זינד, וואורדע דיא הערויסגאבע דיעזעס בלאטטעס אום איינען האלבען טאג פערשפעטעט.

געשעפטסבעריכט.

נעטרייר-געשעפט. פאָן ווייצען וואר נעסטערן פיעל צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר גוט, פערקויפט וואורדען 12000 מטצר.

ווייצען טהייס 1500 מעטער-צטר. 79.4 קילאָ 9,35 גול. 100 מעטער-צטר. 79 קילאָ 9,55 גולד.— 400 מעטער-צטר. 78 ק' 9.50 גול. 100 מטרצ' 79 קילאָ 9.40 גול.— 200 מטרצ' 78 ק' 9,35 גול. 300 מטרצ' 77,5 ק' 9.25 גול. 800 מטרצ' 76.5 ק' 8.80 גול. 300 מטרצ' 77.4 ק' 8.25 גול. — **באנאטער** 100 מעטרצ' 73 קילאָגראמם 7,95 גול. 600 מעטרצ' 73 קילאָ' 7.60 גולד. 300 מטרצ' 77,4 קילאָ 8,40 גולד. (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

קאָרן 5,75—5,25 גולד.

גערסטע פוטטער 5,40—5.75 גולדען, מאלץ 7,50 גולדען.

קוקורוץ 4,55—4,50 גולד.

האפער 5,70 גולד.

רעפס קאָהל פער אויגוסט - סעפטעמבער 13—13½ גולד.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאמט זאק, פרייא אב פעסט:) נומ' 0: 20 גולד. 60 קר., נומ' 1 20 גול. — קר., נו' 2: 19 גול. 40 קר., נו' 3: 17 גול. 60 קר. נו' 4: 16 גול. 80 קר., נו' 5: 15 גול. 80 קר., נו' 6: 14 גולד. 60 קר., נו' 7: 12 גול. 80 קר., נו' 8: 10 גול. 20 קר., נו' 8½ 7 גולד. 60 קר., פיינע קלייע 2 גול. 80 קר., גראָבע קלייע 2 גולד. 40 קר.

הילזענפריכטע: ערבסען 9—15.50 גול. נייע לינזען 9—11 גול. ראָהע הירזע 5—5.30 גול. הירזע-ברייז 9—9.25 גול. גרויער מאָהן 17—18 גול. בלויער 21—23 גול. גראָסע ווייסע באָהנען 7—8.25. — צווערגעל 9—9½ גול. **האנפזאמען** 9—9¼ גולד. לײנזאמען 11½—12 גול. קיממעל 28—30 גולד. וויקען 4½—5½ גולד. (אללעס פער 100 ק.)

שפיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 28 — 28½ גולד. אלטע-מעטהאָדע 29½—29¼ גול' פער 10000 ליטער-פערצענט.

אונשליטט (חלב) 45½—46½ גול.—

צוועטשקען. באָסנישע פרימא וואארע —.19 גול. מיטטעל וואארע 16, סערבישע 14,25 — 15 גול.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) 12—13 גולד.

קלעעזאמען לוצערנע 64—66 גולד.

ראָטה-קלעע 50—52 גולד.

האָניג. געלייטערטער 32½—33 גול. ווייסען האָניג 33½—34 גולד.

וואַכס ראָזענייער 125—127 גולד.

וויינשטיין נוטער-נאטטונג 58—62 גולד.

כנאָפפערן אונגארישע פרימא - וואארע 20 גולדען. —

ריבאָל ראפפעלט-ראפפינירטעס 33½—34 גולדען פער 100 קילאָגראמם. —

מאָהאר 6—6½ גולדען.

פעטראָלעאום 18½—19 גולד.

שאפפעללע אין פאָריגער וואָכע וואורדען 20000 שטיק פערקויפט. אונד צוואר: דייטשוואָללינע צו 2,20— 2,60 גולד. פער פאאר. סערבישע 115—125 גולד. באנאטע אונד זיעבענבירגער 130 — 150 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

לאממ-פעללע, דייטשוואָללינע צו 62 — 65 גולד. סערבישע אונד טירקישע 70—85 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

גאַיס-פעללע, אָפפענע זיעבענבירגער 185 גול.

הייטע, ווייר נאָטירען: פער 100 ק' אונגאַרישע קוה-הייטע 109 — 110 גול. אָבסענהייטע טראָקענע 110 — 112 גול. ראָסהייטע 8—11½ גולד. פער פאאר.

לעדער, פפונדהייטע 22—25-קילאָ 180—184 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 13—15-קילאָ 170—172 גולד., צווייםאל פערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ' 170—172 גול. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאָן 19—20 קילאָ 176 גולד.

קאלבלעדער, ברוינע פאָן 9—10-קילאָ 440—465 גולדען, נענערבטע 8—11-קילאָ 360 — 376 גולד. פער 100 קילאָ.

שאפוואָללע, אין פאָריגער וואָכע וואר דאס וואָלל-געשעפט לעבהאפטער, עס וואורדען פערקויפט. 130 מטרצ' מיטטעלפיינע איינשורען 103—104 גולד. 170 מטרצ' מיטטעל איינשורען צו 86—90 גולד. — 60 מטרצ' נערבער ציגאיאוואָללען 58 — 59 גולדען. (אללעס פער 56 קילאָ.)

וויענער פרייזע.

שפיריטוס 28¼—28½ גולד. צו 10'000 ליטער פערצענט. —

ריבאָל 31¼—31½ גולדען. פער 100 קילאָ.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 50000 מעטערצטר' פרייזע: טהייס-ווייצען 79—80-קילאָ' 9.70—11,10 גולד' פער מעטערצטר. —

קאָרן, אונגארישעס 69—72-קילאָגראמם 6.20—6,40 גולד' פער מעטער-צטר.

האפער אונגארישער —,6 — 6'20 גולדען פער מעטער-צענטנער.

גערסטע סלאָוואקישע 63—64½-קילאָ 7.10 — 9.40 גולד.

רעפס באנאטער —,12 — 12,50 גול. קאָהל 12'25 — 13.50 גול.—

ווייצען-מעהל נו' 0: —'21—.—22 גול., נו' 1 18.50—.—20 גול., נו' 2: —,17—.—18, נו' 3: 14.50—15,50 גולדען. אללעס פער מעטער צטר.

קאָרן-מעהל, נו' 1: 12,50——.14 גול, נו' 2, 10'50 11.50 גולדען פער מעטער.צטר.—

הילזענפריכטע: לינזען 10—22 גולדען, ערבסען 8—13 גול.— באָהנען 8—8½ גול.— היידען —,5— 5.40 גול' (אללעס פער 100 קילאָ.)

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 8-טען פעבער 1878.

אָפען	37	30	57	38	86
לינץ	78	84	60	76	26
טריעסט	28	89	55	23	87

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר ברי"י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	—.——.—
"	"	75	—.————
"	"	76	7.75— 7,85
"	"	77	8.10— 8.25
"	"	78	8 45 — 8.60
"	"	79	8 70 — 8 80
"	"	80	8,85— 8 90
"	טהייס	74.	—.———.—
"	"	75.	—.———.—
"	"	76	8.40 — 8.50
"	"	77.	8.70 — 8 90
"	"	78	9.10 — 9 20
"	"	79.	9 25 — 9,35
"	"	80	9,40 — 9,45
"	פעסטער באָדען	74	—.———.—
"	"	75.	—.——.—
"	"	76	8.05— 8.15
"	"	77	8.20— 8.30
"	"	78	8.50— 8 65
"	"	79	8.65— 8 80
"	"	80	8,90 — 9.—
"	ווייסענבורגער	74	—.———.—
"	"	75	—.————
"	"	76	8 05— 8 20
"	"	77	8.30— 8 45
"	"	78	8.60— 8 80
"	"	79.	9.95— 9.05

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קאָרן	72	5.80 -5,60
נערסטע מאלץ	62	7.20—6.60
נערסטע פוטטער	62	5.75—5 40
האפער	41	5 60—5,40
קוקורוץ באנאטער		.——.—
אנדערער	73	4.45 -4.35
הירזע		5.25—4,75

[illegible]		פער 100 קילאגר.
ווייצען	פער אָקטאָבער	.——
		—.—
	פריהיאהר	8.45—
קוקורוץ		4.82—
נערסטע		——
האפער	פריה-יאהר	5.45—
		—.—
רעפס		13.—

גאללען-מעהל (100 קילאָגראמם פער)		קר. פל.
נומער	0	20 60
"	1	20 —
"	2	19 40
"	3	17 60
"	4	16 80
"	5	15 80
"	6	14 60
"	7	12 80
"	8	10 —
"	8½	7 60
שפיריטוס: אלטע	פעסטהערע ראפפינירטע	24,50
נייע	קארטאָפפעל	27,—

קורז-טאבעללע פאָם 8. פעבער

געלד-קורז

	פל.	קר.
זילבער-אגיא	100	—
דוקאטען	5	55
עסטרייך-אונגאַרישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9	33
נאפאלעאָנדאָר	9	33
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	60
20 מארקשטיקע	11	52
פאפיער רובעל	1	11

לאָזע.

	פל.	קר.
1839-ער ראטשילד-לאָזע גאנצע	304	—
דעטטא פינפטעל	294	—
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס-לאָזע	108	50
1860-ער גאנצע	114	40
דעטטא פינפטעל	125	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	145	—
דעטטא 50	144	25
טהייס רעגולירונגס	23	—
טירקען-לאָזע	22	40
קרעדיט-לאָזע	161	25
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	32	50
ראאב-גראזער-פראמיען-לאָזע	95	75
אינסברוקער לאָזע	20	75
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	15	50
קראקויער 20	15	—
אָפנער 40	30	25
פאלפי 40	29	50
רודאָלפס-לאָזע 10	15	60
סאלם-לאָזע 40	41	—

לאָזע.

	פל.	קר.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16	75
סט. גענאָיס 40	33	—
סטאניסלויער 20	24	—
טריעסטער 100	117	75
דעטטא 50	61	—
וואלדשטיין 20	24	75
ווינדישגרעצער 20	28	25
אונגארישע פראמיען-לאָזע צו 100 גולד.	80	—
דעטטא צו 50 גולדען	79	50
וויענער לאָזע	90	—

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאלד-רענטע	82	35
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	80	50
טעמעשוואר-באנאטער	75	50
זיעבענבירגישע	75	25
גאליצישע	85	60
בוקאָווינער	79	75
אונגארישע אייזענבאהנאנלעהען	101	—
וויינצעהענט-אבלאָזונגס-אבליגאציאָנען	81	80
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פראצענט	95	75
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5½ פראצענט	83	50
דער אונגארישען אלגעמיינען באָדענקרעדיט-אקטיענגעזעלשאפט צו 5 אונד איינהאלב פראצענט	—	—
דעטטא צו 6 פראצענט	—	—
דער ערסטען קאָממערציאל-באנק	96	25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1879, Druck v. M. Burian, Marokkanerhaus.

די וויעדער נעגען די קאָנגרעסלער געריכטעטע זינד; — 4) דאס דער קולטוס-מיניסטער אים אלל דאס זיך וועניג קיממערטע. ער זיכט דאס סעמינאר זאָ צו בעפֿעסטיגען, דאס עס ניכט מעהר אימגעשטאָסען ווערדען קאָננע. עס גיבט איינע „פּאָליטיק", וועלכע מאן די „פּאָליטיק דער פֿאָללענדעטען טהאטזאכען" נעננט. גראף אנדראשי קיממערטע זיך אים ניעמאנדען; זאָנדערן פֿיהרטע די בעזעטצונג באָסניענס אויף איינענע פֿויסט דורך. דאס פּארלאמענט שריי, אבער עס ניטצט איהם ניכטס, דא „פֿאָללענדעטע טהאטזאכען" עבען ניכט ריקגענגיג געמאכט ווערדען קאָננען. הערר פֿאָן טרעפֿאָרט עררריכטעטע איין סעמינאר, שטעללטע אן דעמזעלבען איינע בעדייטענדע אנצאהל פֿאָן פּראָפֿעססאָרען אן אונד דענקט זיך: „דאס סעמינאר איזט איינע „פֿאָללענדעטע טהאטזאכע". וואס איינמאל „געשעהען" איזט, קאָננען אללע פּארלאמענטע אויף ערדען ניכט „אונגעשעהען" מאכען." — אלל דאס איזט ריכטיג. עס פֿראגט זיך היעבייא נור: אָב דער הערר קולטוס-מיניסטער פֿיר דיעזע פֿאָללענדעטע טהאטזאכע ניכט ביטטער צו ביסען האבען ווירד? די מייערן דעם סעמינאר-געביידעס זינד וואָהל רעכט פֿעסט. איזט אבער אויך די שטעללונג דעם העררן טרעפֿאָרט זאָ פֿעסט, דאס ער קיינע ערשיטטערונג צו בעפֿירכטען האט? — דיעזע פֿראגע דירפֿטע ערסט דאנן בעאנטוואָרטעט ווערדען קאָננען, ווענן די שולפֿאָנדס-פֿראגע אים רייכסטאגע צור ענדגילטיגען ענטשיידונג געלאנגט זיין ווירד!

*) (עסטערייך האט וויעדער קיין מיניסטעריום!) וויא וויר בערייטס וויעדערהאָלט געמעלדעט, מיהט זיך גראף טאאפֿפֿע שאָן זייט 14 טאגען דאמיט אב, אין עסטערייך איין נייעס מיניסטעריום צו שטאנדע צו בריגגען. וויא פֿאָם 11-טען דיעזעס אויס וויען געמעלדעט ווירד, האט גראף טאאפֿפֿע וואָהל מיט אללען בעדייטענדען שטאאטס-מעננערן אין עסטערייך אונטערהאנדלונגען אנגעקניפֿט. דא עס איהם יעדאָך ניכט געלונגען, איין מיניסטעריום צוזאממענצובריגגען, פֿערליעס ער וויען אונד בעגאב זיך צוריק נאך טיראָל, וואָ ער בעקאננטליך שטאטטהאלטער איזט. — פֿאָן דיעזער טהאטזאכע דירפֿטע קיים יעמאנד זאָ שמערצליך בעריהרט זיין אלס גראף אנדראשי. ווארום געלינגט דענן אין עסטערייך די בילדונג איינעס נייען מיניסטעריומס ניכט? איינפֿאך אויס פֿאָלגענדעם גרונדע: יענע מעננער, וועלכע די אויסווערטיגע פּאָליטיק דעם גראפֿען אנדראשי בעקעמפֿפֿען, וויל מאן ניכט האבען. זאָלכע מעננער יעדאָך, וועלכע פֿיר די אנדראשי'שע פּאָליטיק אים פּארלאמענטע די מיטפֿעראנטוואָרטליכקייט איבערנעהמען זאָללטען, זינד עבען נירגענדס אויפֿצופֿינדען. עס איזט אלזאָ די „בעזעטצונג באָסניענס" וועלכע אין עסטערייך די בילדונג איינעס מיניסטעריומס פֿאסט אלס אונמאָגליך ערשיינען לאָסט. די בעזעטצונג באָסניענס איזט עס ניכט מינדער, וועלכע אין דען לעטצטען טאגען בעקאננטליך אויך די שטעללונג דעם אונגארישען מיניסטעריומס זעהר שוואנקענד געמאכט. וויר שטעהען נון אן איינעם פּונקטע, וואָ מאן מעהר ניכט אין עסטערייך אונד ניכט אין אונגארן איינע רעגיערונג ווירד צוזאממענבריגגען קאָננען. — די געסטערן אבענד היער איינגעטראָפֿפֿענען וויענער דעפּעשען מעלדען: גראף טאאפֿפֿע וואָללטע דאהער קיין פּרעזידענט איינעס נייען מיניסטעריומס ווערדען, ווייל די פֿערפֿאססונגס-פּארטייא אים רייכסראטהע אן איהן זאָלכע פֿאָרדערונגען שטעללטע, די ער ניכט ערפֿיללען קאנן. די פֿערפֿאססונגס-פּארטייא פֿערלאנגט פֿאָן איינעם נייען מיניסטעריומס פֿאָלגענדעס פּראָגראמם: 1) פֿערמינדערונג דער יעהרליכען מיליטער-אויסגאבען אים 10 מילליאָנען. — 2) גראָסערע שפּארזאמקייט אין דען איבריגען טהיילען דער שטאאטס-ווירטהשאפֿט. 3) בעשרענקונג דער „בעזעטצונגס-קאָסטען" אויף די געריגגסטע סוממע. — שאָן די איינהאלטונג דעם ערסטען פּונקטעס קאָננטע גראף טאאפֿפֿע אין דיעזען קריעגערישען צייטען ניכט פֿערשפּרעכען. — ניעמאנד וויים נון, וואס אים דיעזער מיניסטער-קריזיס ווערדען ווירד. פֿיעלע גלייבען, דאסס דאס אלטע מיניסטעריאום אונטער פֿירסט אויערספּערג וויעדער בלייבען ווירד. — איינע היטיגע וויענער דעפּעשע בעשטעטיגט די מאָגליכקייט איינעס ווייטער-פֿערבלייבענס דעם מיניסטעריומס אויערספּערג. דער אונגארישע מיניסטער-פּרעזידענט טיסאָ איזט יעטצט אין וויען, וואָ ער זיך דרייא טאגע אויפֿהאלטען ווירד. מאן גלייבט, דאס די עסטערייכישע מיניסטער-קריזיס דעננאָך שאָן אין דרייא טאגען צו איינער ענטשיידונג קאָממען ווירד. די דעלעגאציאָנען ווערדען אם 6-טען מערץ איהרע זיטצונגען וויעדער בעגיננען.

*) (איין נייער קריעג דער ענגלענדער.) אין נו' 15 האבען וויר בערייטס בעריכטעט, דאס יעטצט די ענגלענדער אויך אים וועסטען אפֿריקא איינען נייען קריעג נעגען איינע נאכבאר-בעפֿאָלקערונג איהרער דאָרטיגען בעזיטצונג אויפֿנעהמען מיסטען. אן דער זידליכסטען שפּיטצע אפֿריקאס, איבער 1300 מיילען פֿאָן היער ענטפֿערנט, וואָ שאָן איינענטליך „עק-וועלט" איזט, וואָ נעמליך דאס פֿעסט-לאנד דיעזער ערדע געגען זידען שאָן גענצליך צו ענדע איזט, — בעזיטצט ענגלאנד איין גראָסעס שטיק לאנד, דאס איבער 721000 איינוואָהנער האט. דיעזעס לאנד הייסט „קאפּלאנד", וועלכעס רייך אן וויין, וואָללע, גאָלד אונד אן שווארצען דיאמאנטען איזט. דיעזעס „קאפּלאנד" איזט פֿיר ענגלאנד אויך זעהר וויכטיג, וויל עס דאָרט איינע שטיטצע זיינער זעע-הערר-שאפֿט אונד זיינעם וועלט-האנדעלס איזט. אים נאָרד-אָסטען דיעזעס ענגלישען קאפּלאנדעס בעפֿינדעט זיך איינע שווארצע בעפֿאָלקערונג אונטער דעם נאמען „צילו" אָדער „קאפֿפֿערן". — „קאפֿפֿערן" הייסט „אונגלייביגע", דענן דיעזע קאפֿפֿערן אָדער צילו זינד נאָך איממער היידען, וועלכע אן קיינען איינציגען גאָטט, זאָנדערן אן גאָטצען גלויבען. דיעזע צילו-קאפֿפֿערן בילדען אבער איינען זעהר מעכטיגען פֿאָלקס-שטאמם, דער שאָן איינמאל אים יאהרע 1852 איינען העפֿטיגען קריעג געגען די ענגלענדער פֿיהרטע. אין דיעזעם יאהרע האבען נון דיעזע „צילו" אבערמאלס איינען קריעג געגען די ענגלענדער אויף דעם קאפּלאנד בעגאָננען — אונד עס קאם בערייטס אם 27-טען יענער צו איינער פֿירכטערליכען שלאכט, וואָבייא לײדער די ענגלענדער איינע פֿירכטערליכע ניעדערלאגע ערליטטען האבען. איין ענגלישעס רעגימענט וואורדע פֿאָן 20000 צילו'ס מיט שרעקליכעם פֿערלוסטע געשלאגען. איבערדעם האבען די צילו'ס דען ענגלענדערן נאָך וועגגענאָממען איינען גראָסען לעבענס-מיטטעל-טראנספּאָרט, דער אויס 102 וואגגאָנס אונד 1000 רינדערן בעשטאנדען, דאנן 2 קאנאָנען, 400 גראנאטען אונד 1000 געוועהרע. אין דיעזער שלאכט וואורדען פֿאָן דען צילו'ס נור 5000 געטאָדטעט, וועהרענד דאס ענגלישע רעגימענט אויפֿגעריעבען וואורדע. דער בערייטס בעקאננטע פֿערלוסט דער ענגלענדער אן געטאָדטעטען אלליין איזט: 500 מאנן אונד 60 אָפֿפֿיציערע. — יעטצט ריקען נון די צילו'ס געגען די שטאדט נ א ט א ל, אין וועלכע זיך די ענגלענדער צוריקגעצאָגען האבען, אונד מאן בעפֿירכטעט, דאס די צילו'ס דיעזע שטאדט ערשטירמען ווערדען, וואָבייא פֿיעלע דער דאָרטיגען ענגלישען איינוואָהנער איהר לעבען איינביסען ווערדען. — זאָ איין קריעג מיט ווילדען היידען געהאָרט צו דען שרעקליכסטען. דער ענגלישע גיבערנער פֿאָן קאפּלאנד האט דאהער נאך לאָנדאָן וועגען שנעללער הילפֿע טעלעגראפֿירט. — יעדענפֿאללס ווירד דיעזער נייע קריעג דער ענגלענדער איין גאנץ ערנסטער. אויך איינע היטיגע לאָנדאָנער אמטליכע דעפּעשע בעשטעטיגט די ניעדערלאגע דער ענגלענדער אין קאפּלאנד. — איינע דעפּעשע דעם „וויענער טאגבלאטט" מעלדעט, דאס זיך דא דער געזאממט-פֿערלוסט דער ענגלענדער

אן, דאנן לעכעלטע ער אונד זאגטע פֿיר זיך: „נון דאס איזט איין בראטען פֿיר מיינען שוואגער! איך וואוסטע יא, דאס די לייטע פֿערהייראטעט וואָרען, איך זאגטע עס איהם יא אָפֿט! — נו, איך וויל יעטצט דען קעל אויף די פֿאָלטער שפּאננען!" —

מאריקוס פֿערשלאָס היערויף וויעדער די כתובה, דא זיא פֿיר איהן יעטצט קיין אינטערעססע האטטע. אין דער לעטצטען לאדע פֿאנד ער דאנן ווירקליך די פֿאָן איהם געזוכטע פֿערלען-ישנות, די ער מיט וואָהלגעפֿאללען בעטראכטעטע.

ער נאהם זיך וואָהל פֿאָר, דיעזען אבענד די ארמע פֿאנני אין רוהע צו לאססען; אבער זיינע שטירמישע אונגעדולד דרענגטע איהן, ער בעגאב זיך לאנגזאם אונד שלייכענד אן די טהירע דעם וויישען-צימטערס — פּאָכטע אן דיאזעלבע — אונד ריעף: „פֿאנני, שלאָפֿען זיא?" — — — אין דעמזעלבען אויגענבליקע וואורדע אן די אויסען-טהירע געקלאָפּפֿט — אונד צום גראָסטען פֿערדרוססע פֿאָן מאריקוס וואר יעטצט זיין שוואגער ר' יעקב איינגעטרעטען. —

פֿאנני, וועלכע אויף דאס טיעפֿסטע ערשראָקען וואר, אטהמעטע יעטצט פֿרייער אויף, זיא גלויבטע, איהר רעטטער קאָממע. זיא וואָללטע צו שרייען אנפֿאנגען; אבער איין אינגערער דראנג דעם הערצענס האט זיא היעפֿאן צוריקגעהאלטען. זיא גוקטע דורך דאס פֿענסטער אונד האָרטע, וויא זיך מאריקוס איבער זיינען שוואגער ערגערטע, ווייל ער איהן אויך בייא נאכט ניכט אין רוהע לאססע — דאָך וויא גראָס וואר איהר ערשטוינען, אלס זיא דא איינען נ א מ ע ן אויססשפּרעכען האָרטע, דען זיא היער צו האָרען אם וועניגסטען ערוואַרטעט העטטע. — זיא האָרטע דען נאמען א ד אָ ל ף! — —

אלס נעמליך ר' יעקב נאך הויזע קאם, האָרטע ער צו זיינעם שרעקען דען אין 74-טער פֿאָרזעטצונג ערצעהלטען פֿאָרפֿאלל, דאס אלעקסי אנגעקאָממען זייא, דאס אדאָלף דען בעטרוג פֿאָן ר' יעקב ענטדעקטע אונד דאהער נעגען איהן זעהר אויפֿגעבראכט זייא. — ער איילטע דאהער אין שפּעטער נאכט צו מאריקוס, אום דרינגענדען ראטה צו האָלען. — בייא דיעזער ערצעהלונג פֿאָן ר' יעקב וואורען די זיננע דער אונגליקליכען פֿאנני אויף דאס לעבהאפֿטעסטע אנגערעגט, מיט איינגעהאלטענעם אטהעם האָרטע זיא יעדעס וואָרט, אינדעם דיעסמאל איהרע גאנצע זעעלע אין איהרען אָהרען וואר.

מערקווירדיג אונד זאָנדערבאר! אָפֿט ווירד דער וואהנזינן דאדורך געהיילט, דאס דער וואהנזיננינע נאך אונד נאך דאראויף געבראכט ווירד, דאס ער זיך אין יענער זאכע, וועלכע זיינען וואהנזינן פֿעראורזאכטע, געאירט האט. אויך היער אין פּעסט ערייגנעטע זיך איינמאל פֿאָלגענדער פֿאלל: איין מאנן, דער זיינע פֿרויא זעהר ליעבטע, האטטע אויך איינע יונגע, שאָנע שוועסטער זיינער פֿרויא אין זיינעם הויזע. נון קאם אָפֿט איין געבילדעטער לעדיגער אדוואָקאט אין דיעזעס הויז — אונד צוואר צו אָפֿט —, זאָ דאס דער עהע-מאנן דען פֿערדאכט האטטע, דאס דער אדוואָקאט מיט זיינעם ווייבע איין ליעבעס-פֿערהעלטניס האט; — אבער דער פֿערדאכט וואר אונבעגרינדעט. דענן דער אדוואָקאט וואר ניכט אין די פֿערהייראטעטע פֿרויא, זאָנדערן אין די שאָנע לעדיגע שוועגערין פֿערליעבט. דער עהעמאנן וואורדע אבער פֿאָר אייפֿערזוכט ביינאהע וואהנזיניג, אונד אין זיינעם וואהנע פֿאָרדערטע ער דען אדוואָקאטען צו איינעם דועלל הערויס, וואָבייא דאנן דער אדוואָקאט פֿערוואונדעט ניעדערפֿיעל. — נון גלויבטע דער עהעמאנן, דאס דער אדוואָקאט טאָדט זייא, — די אייפֿערזוכט אונד דער נעדאנקע, דאס ער איין מאָרדער איזט, פֿעראורזאכטען זיינען וואהנזינן, פֿאָן דעם איהן קיין ארצט היילען קאָננטע. נון קאם איין זעהר געשיקטער ארצט אונד זוכטע דען גרונד דעם וואהנזיננעס הערויס צו זוכען, דען ער אויך נאך איינינען נאכפֿאָרשונגען געפֿונדען. — עס וואורדע נון איינע מאהלצייט פֿעראנשטאלטעט, בייא וועלכער אויך דער וואהנזיננינע צוגעגען וואר. אונד וועהרענד דעם עססענס ערצעהלטע דער ארצט דיאזעלבע געשיכטע פֿאָן „וואהן אונד וואהנזינן", נור ערוועהנטע ער אנדערע נאמען. דאבייא וואורדע דער לעבענדיגע אדוואָקאט פֿאָרגעפֿיהרט, דער די יונגע שוועגערין דעם וואהנזיננינען אומארמטע, וואָבייא עס דאנן דעם וואהנזיננינען נאך אונד נאך קלאר וואורדע, דאס ער דען אדוואָקאטען ניכט געטאָדטעט אונד דאס דער אדוואָקאט ניכט אין זיין ווייב, זאָנדערן אין זיינע שוועגערין פֿערליעבט איזט. מיט דיעזעם נאך אונד נאך זיך שיינערנדען בעוואוסטזיין זיינעס אירטהומעס, קאם ער אויך נאך אונד נאך צו זיננען — אונד וואורדע געהיילט! —

וויר מוסטען היער דיעזע נעשיכטע אנפֿיהרען, וויל אויך היער דער לעזער נעלעגענהייט האבען ווירד, צו בעמערקען, וויא דורך די פֿאָלגענדען מערקווירדיגען פֿאָרגענגע די אונגליקליכע פֿאנני נאך אונד נאך צו זיננען קאם.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

אויך דיא געפאהרען ניכט איבערזעהען האט, דיא אים דעם נייען פריעדענס-שלום צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא פיר אונזערע מאנארכיע ערוואכסען קאננען. געגען דיעזע געפאהר גיבט'ס אפפענבאר נור איין מיטטעל. דיעזעס מיטטעל הייסט: אבשלוס איינעס פריעדענס-פערטראגעס מיט דער טירקייא הינזיכטליך דער בעזעטצונג נאווי-באזארס. געלינגט אונס דיעס, דאנן ווירד דיא רוסישע שלויהייט אונס קיינען שאדען צופיגען קאננען. מיט איינווילליגונג דער טירקייא ווערדען וויר האפפענטליך דיא בעזעטצונג נאווי-באזארס דורכפיהרען קאננען, אהנע דאס וויר היעבייא אויך נור דאס לעבען איינעס איינציגען סאלדאטען אפפערן מיסטען! —

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא שול-פאנדס-פראגע אים רייכסטאגע.) דער שטרייט וועגען דער סעמינאר- אונד שול-פאנדס-פראגע שיען בערייטס איינגעשלאפען. וואהל לאגען דיא געזיכע דער ארטהאדאקסען אונד דער קאנגרעס-קאנצלייא שאן זייט יאהר אונד טאג דעם פארלאמענטע פאר, דא דיעזעלבען נאך דעם פאריגען רייכסטאגע איינגערייכט ווארדען. טראטצדעם וואר דען דיעזע פעטיציאנען ניכט אין פערהאנדלונג געצאגען. וואס דען קולטוס-מיניסטער בעטריפפט, זא שיינט עס, אלס ווירדע דערזעלבע זיך אום אללי דיעזע פעטיציאנען בלוט-ווענינ קימטערן. וויט ענטפערנט, דיא איסטראגונג דיעזער אנגעלעגענהייט אים רייכסטאגע אבצוווארטען, ערנאננטע דערזעלבע איממער מעהר פראפעססארען פיר דאס ראבבינער-סעמינאר, וועלכע נאטירליך איהר געהאלט אוס דעם יודיש-אונגארישען לאנדעס-שול-פאנדע בעציעהען, אבגלייך אויף דיעזען שולפאנד דיא ארטהאדאקסען עבען זא גוט איינען רעכטס-אנשפרוך האבען אלס דיא קאנגרעסלער. — אין דער זאמסטאג-זיטצונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס נאהם נון דער איסערסט לינקע אלעקסאנדער טשאנאדי דאס ווארט אונד זאגטע אונטער אנדערם: „איך וויס ניכט, ווארום דיא פעטיציאנס-קאממיססיאן איהרער פפליכט נאך איממער ניכט נאכקאממען וויל. זייט יאהר אונד טאג ערהיעלט זיא דיא פעטיציאן דער ארטהאדאקסען יודען צוגעוויעזען, אום היעריבער דעם הויזע בעריכט צו ערשטאטטען. דיא ארטהאדאקסען יודען ווינשען בעקאננטליך, דאס דיא ערטרעגניססע דיעזעס שול-פאנדעס, (נאמענטליך אבער יענער טהייל דיעזער ערטרעגניססע, וועלכער רעכטמעסיג דען ארטהאדאקסען יודען געבירהט) אויסשליעסליך צו פאלק-שול-צוועקען פערוועגדעט ווערדען! איך פראגע נון, ווארום דענן דיא פעטיציאנס-קאממיססיאן דיעזעס געזוך צום „עווינען שלאפע" פעראורטהיילט האט?" — דיעזעס אויפטרעטען דעם הערן טשאנאדי מאכטע אים ערסטען איינענבליקע פיעל אויפזעהען. מאן וואוסטע, דאס הערר טשאנאדי, אלס מיטגליעד דער איסערסט לינקען, פאן דען ארטהאדאקסען געוויס ניכט אויפגעפאדערט ווארדע, פיר איהרע זאכע איינצוטרעטען. עס לאג אויף דער האנד, דאס הערר טשאנאדי דען האלבפערגעססענען געגענשטאנד בלאס אים דעם גרונדע בעריהרט האט, אום דער רעגירונג, וועלכע בעציגליך דעם אנלייהע-געזעטצעס איינען „זעהר טרויריגען זיעג" ערהונגען, נייע פערלעגענהייטען צו בערייטען. דא דיא רעגירונג געגענווערטיג נור איבער איינע איסערט געריגגע מאיאריטעט פערפיגט, זא זוכטע מאן נאטירליך אירגענד איינען געגענשטאנד אויף, אום זעלבע צו פאללע צו בריגגען. ביים אנלייהע-געזעטצע האטטע דיא רעגירונג בעקאננטליך בלאס איינע מאיאריטעט פאן 14 שטיממען. רעכנעט מאן היעפאן דיא שטיממען דער מיניסטער אונד 3 שטאאטס-סעקרעטערע אב, דא בלייבען אים גרונדע גענאממען נור נאך דרייא שטיממען, וועלכע דעם אנלייהע-געזעטצע דורכגעהאלפען האבען. — נון, בייא דיעזעם אנלייהע-געזעטצע וואללטע מאן עבען דיא רעגירונג ניכט צו פאללע בריגנען, דא דאס געלד אונבעדינגט נאטהיג אונד דיא אנלייהע דאהער אויך יעדער אנדערן רעגירונג בעוויללינט ווערדען מיסטע. — דעסהאלב זוכטע דיא איסערסט לינקע איינען אנדערן געגענשטאנד, וואו דיא רעגירונג עהער געשטירצט ווערדען קאננטע. איינע נייע אנלייהע איזט וואהל דרינגענד נאטהיג, ניכט אבער איין ראבבינער-סעמינאר! ווירדע אלזא דיעזער געגענשטאנד יעטצט ווירקליך צור פערהאנדלונג געלאנגען, דא דירפטע דיא רעגירונג זעלבסט איינע דריי-שטיממיגע-מאיאריטעט ניכט מעהר צוזאמענבריגנען קאננען, זעלבסט דעפוטירטע, דיא קיינע געגנער דעם סעמינארס זינד, דירפטען דיעסמאל געגען דאסזעלבע געשטיממט האבען, אום נור דער רעגירונג איינען „שלאג" צו פערזעטצען. דער רעפערענט דער פעטיציאנס-קאממיססיאן, הערר פראפעססאר וועטשעי, דער איין אנהענגער דער רעגירונג איזט, פערשטאנד עס יעדאך, דיא פערהאנדלונג דיעזעס געגענשטאנדעס, וועלכער דיא יודען דעם לאנדעס אין זאלך' גראסער שפאננונג ערהאלט, וויעדער פיר איינע אונבעשטיממטע צייט היגויסצושיעבען. הערר וועטשעי זאגטע נעמליך: „געעהרטעס הויז! דיא פעטיציאנס-קאממיססיאן וואר צום שלוססע דעם פאריגען רייכסטאגעס בערייטס, איבער דיא אין רעדע שטעהענדע פעטיציאן בעריכט צו ערשטאטטען. אללייך עס לאנגטען פלאטצליך פאן נאך אנדערן דרייא יידישען סעקטען פעטיציאנען איבער דיעזעלבע אנגעלעגענהייט אן, אונד צוואר: פאן דען נעאלאגען, פאן דען שטאטוס-קוא-געמיינדען אונד פאן דען ספרדים. אויפריכטיג געזאגט, האבען וויר ביז יעטצט נור פאן צווייא סעקטען אים יודענטהומע געוואוסט, נעמליך פאן דען קאנגרעס- אונד דען ארטהאדאקסען געמיינדען. — ביזהער האבען זיך נור דיעזע אים רייכסטאגע געגענזייטיג בעקעמפפט. דא וויר דיעזע קעננען, זא ווערע דיא פעטיציאנס-קאממיססיאן אויך אים שטאנדע, איבער דערען פעטיציאנען איינען זאכגעמעסען בעריכט צו ערשטאטטען. ווער זינד אבער דיעזע נעאלאגען, שטאטוס-קוואטלער אונד ספרדים? פאן לעטצטערער סעקטע האבען וויר נאך ניע עטוואס געהארט. דיא פעטיציאנס-קאממיססיאן האט אויס דיעזעם גרונדע דיא אנגעלעגענהייט דעם קולטוס-מיניסטעריאום איבערמיטטעלט, דא נור דיעזעס אין דער לאגע זיין דירפטע, איבער דיא פערשיעדענען יידישען סעקטען, דיא אים לאנדע בעשטעהען, אויסקינפט צו ערטהיילען. זאבאלד דיא פעטיציאנס-קאממיססיאן פאם קולטוס-מיניסטעריאום דיא אנגעזוכטען אויפקלערונגען איבער דיעזעס סעקטען-וועזען ערהאלטען האט, ווירד דיעזעלבע געוויס ניכט זיימען, איבער דיא סעמינאר- אונד שילפאנדס-פראגע בעריכט צו ערשטאטטען!" — היעמיט וואר דיא זאכע פארלייפיג אבגעטהאן. אוים דעם גאנצען דרענגען זיך אונס פאלגענדע בעמערקענס-ווערטהען פונקטע אויף: 1) דיא פעטיציאנס-קאממיססיאן איזט אין דיא יידישען אנגעלעגענהייטען זא ווענינ איינגעווייהט, דאס זיא ניכט איינמאל צו וויססען שיינט, דאס „קאנגרעסלער" אונד „נעאלאגען" נור איינע אונד דיעזעלבע פארטייא בילדען; — 2) דאס דיא אויהעליער געמיינדע דיא שטאטוס-קוא-פארטייא דענן דאך אים דעם שלאפע געריטטעלט. ווענן זיא אויך פיר זיך ווענינ ערציעלען קאננטע, זא האט זיא ווענינסטענס דורך אנרעגונג דער שטאטוס-קוא-געמיינדען צור איינרייכונג פאן פעטיציאנען אן דען רייכסטאג איינע נייע פערווירונג הערפארגערופען; — 3) דאס דיא ספרדים מיט איהרען פעטיציאנען דיעזע אללגעמיינע פערווירונג נור נאך פערגראסערטען. דיא קאנגרעס-קאנצלייא דירפטע בייא דען שטאטוס-קוא-פעטיציאנען דיא הענדע אים שפיעלע האבען, אום דען ארטהאדאקסען פערלעגענהייטען צו בערייטען, וועהרענד דיא ארטהאדאקסע קאנצלייא מיט גלייכעם רעכטע דיא ספרדים צור איינרייכונג פאן פעטיציאנען אנגעאייפערט האבען דירפטע.

פאלליעטאן.

דאס פערשוואונדענע טעסטאמענט.

(77.טע פארטזעטצונג.)

איך וויעדערהאלע דיר נאכמאלס (זאגטע מארקוס צו יאהאנן), איך בעגינג אין מיינעם לעבען קיין פערברעכען, איך בין אויך זאגאר ניע איינעס פערברעכענס בעשולדיגט ווארדען — אונד ניע ווארדע איינע קלאגע וועגען פערפיהרונג געגען מיך פארגעבראכט, וויל ענדליך דיא פערפיהרטען זיך מיט וויללען פערפיהרען ליעסען. איך וויים בעססער, וויא מאן מיט זאלכען דאמען אומגעהט. איך וואר נענאטהיגט, דיעזעס מעדכען צו ענטפיהרען, ווייל איך קיין אנדערעס מיטטעל האטטע, איהר דען האף צו מאכען. — יא, איהר דען האף צו מאכען אונד צו שמייכעלן, דאס איזט אללעס, וואס איך יעטצט צו טהון געדענקע. איך וויים זעהר גוט, דאס היער איינע קלאגע וועגען געוואלטטהאט זעהר געפעהרליך ווערדען קאננטע, ווייל דיא וועלט דיעזעס מעדכען פיר וואהנזיננינג האלט, וואס איך איבריגענס ניכט גלויבע. זיא צייגט יא קיינע שפור פאן וואהנזינן, יעדענפאללס מוסטע איך יא ניכט וויססען, דאס זיא ניכט גאנץ בייא זיננען איזט. ווענן זיך נון איין זאלכעס פרויען-צימער נאך פערלויף איינינער טאגע, נאכדעם עס שאנע קליידער אונד שמוק בעקאממען האט, פאן מיר איבערעדען לאסט — אונד מיך ליעבט — וואָ ליעגט היער דאס פערברעכען?"

„יא, אבער דיא פראגע בלייבט דעננאך, אב דיעסמאל איהרע פערפיהרונגס-קונסט ניכט שייטערן ווירד!"

„יאהאנן! איך בין שטאלץ אויף מיינע גייסטעס-פעהיגקייטען, אונד איך בעטראכטע דיא ערארבערונג דיעזער ווידערשפענסטיגען, הארטנעקיגען שאנהייט מיט דעם אינטערעססע איינעס וויססענשאפטליכען שפיעלעס. דוא קעננסט דיא פראכטפאללע פערלען-שנור מיט דען ביידען ברילאנטען, דיא איך אין מיינעם שרייב-טישע האבע, דיעזע מיט מיר נון צו מיינער ערארבערונג פערהעלפען. זא איין יונגעס דינג זיעהט זיך גערנע אים שפיעגעל מיט זאלך קאסטבארעם האלזשמוקע. יאהאנן, לאססע מיך יעטצט אללייך!"

דער דיענער ענטפערנטע זיך, אונד מארקוס בעגאב זיך אינס שרייבצימער צום שרייב-טישע, אום דען שמוק הערויסצונעהמען.

דיא אונגליקליכע פאנני אים נעבען-צימער ערשראק, אלס זיא וויעדער ליכט אים שרייב-צימער זאה. ציטטערנד גינג זיא צום טהיר-פענסטער, זיא ערבלאססטע, אלס זיא וויעדער דארט איהרען געוואלטזאמען פערפיהרער ערבליקטע.

מארקוס האטטע, דאס זיך פאנני אים נעבען-צימער בעפאנד. ער היעלט איננע, אום צו נעהארכען; אינצווישען אבער ווארען זיינע הענדע בעשעפטיגט, מעהרערע שוב-לאדען צו אפפנען אונד צו שליעסען, אום דיא פערלען-שנור הערויסצונעהמען; ער וואוסטע ניכט, אין וועלכע לאדע ער דיאזעלבע געגעבען. דא ער נון אויך אין דער פארלעטצטען שוב-לאדע דיא שנור ניכט פאנד, זא שטרעקטע ער זיינע האנד ביז אנס ענדע דער פערטיעפונג, אלס ער פלאטצליך איינען שטערין עמפפאנד, אלס ווענן זיינע פינגער איינגעקלעממט ווארדען ווערען.

ער צאג דיא האנד פלאטצליך מיט איינעם אונטערדריקטען אויסרוף צוריק. — זיינע נייגיערדע וואר ערוועקט. — ער גריפף נאך איינמאל פארזיכטיג היניין — אונד ענטדעקטע טיעף אים הינטער-גרונדע דער שובלאדע איין נייעס „געשליעס", דאס זיך מיט איינעם דרוק אן איינע פעדער מיט איינעם געריישע אפפנעטע. —

נון האטטע מארקוס איינע נייא ענטדעקטע שוב-לאדע פאר זיך — ער בליקטע היניין — אונד זאה דארט בלאס איין בעשריעבענעס פאפיער. —

דורך דאס געריייש ווארדע פאנני אים נעבען-צימער וויעדער אויפמערקזאם געמאכט. — זיא לאשטע דיא לאמפע אין איהרעם צימער אוים, אלס אב זיא אים פינסטערן זיכערער וועהרע. — אוים פורכט איילטע פאנני וויעדער צום טהיר-פענסטער, אונד קאננטע פאן איהרעם פינסטערן צימער אין דאס העלל-ערלייכטעטע שרייב-צימער בעססער היניינזעהען. (דענן בעקאננטליך קאנן מאן פאן איינעם דונקלען צימער אין איין בעלייכטעטעס יא היניינזעהען, אבער פאן איינעם בעלייכטעטען צימער קאנן מאן אין איין דונקלעס ניכט היניינזעהען.)

פערוואונדערט נאהם מארקוס דאס בעשריעבענע פאפיער אין דיא האנד — — אונד זיעהע! — דאס וואר „דאס פערשוואונדענע טעסטאמענט" — אדער אייגענטליך „דיא פערשוואונדענע כתובה" פאן מאקס אונד רעגינא! אויף דיעזער כתובה וואהרען ווירקליך יענער ראבבינער (נאמענס צבי הירש) אונטערשריעבען, דער איינסט אין מארקוס געגענווארט פאן דען שאנדארמען געטאדטעט ווארדע (זיעהע 24.טע פארטזעטצונג), אונד דיא צווייא צייגען איציק קארפ אונד סימאן זיטץ. —

איינינע אויגענבליקע שטוינטע מארקוס דאס פאפיער